

Συμβούλιο της Επικρατείας: 4003/1992 (τμ. Α')

Πηγή: Ε.Δ.Κ.Α. ΛΕ' 1993, σ. 244

Περίληψη: Ναυτικό ατύχημα θεωρείται και η νόσος που προήλθε ή εκδηλώθηκε ή επιδεινώθηκε από βίαιο συμβάν κάτω από μη κανονικές και εξαιρετικές συνθήκες. Περίπτωση ψυχικώς ιαθέντος που εναυτολογήθη αλλά ασθένησε κατά τη διάρκεια του πλου και δεν του παρεσχέθη η δυνατότητα πλήρους περιθάλψεως αλλά τον εγκατέλειψαν σε λιμάνι της αλλοδαπής. Τα Δ.Δ. αν οι γνωματεύσεις των ΥΕ δεν αιτιολογούνται ειδικώς έχουν δυνατότητα να ακυρώσουν ή να ζητήσουν νέα γνωμοδότηση.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: κ. ΑΔΑΜ ΦΑΡΜΑΚΗΣ

Εισηγητής: κ. ΔΗΜ. ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗΣ

Δικηγόροι: κ.κ. Κων. Σουμάκης, Αρ. Παπασπυρόπουλος

Επειδή με την αίτηση αυτή ζητείται η αναίρεση της 514/1987 αποφάσεως του Διοικ. Πρωτ. Πειραιώς. Με την απόφαση αυτή, η οποία εκδόθηκε μετά την 1935/1985 προδικαστική απόφαση του ίδιου δικαστηρίου, έγινε δεκτή προσφυγή του αναιρεσιβλήτου, ακυρώθηκε η 5/19.3.1981 απόφαση της Αναθ. Επιτροπής Παροχών του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου (Ν.Α.Τ.) και αναγνωρίστηκε το δικαίωμα συνταξιοδότησεως του αναιρεσίβλητου από το Ταμείο τούτο λόγω ναυτικού εργατικού ατυχήματος.

Επειδή με το άρθρο μόνο του π.δ. 913/1978 (Α 220) κωδικοποιήθηκαν σε ενιαίο κείμενο νόμου με αριθμό 792/1978 οι διατάξεις περί του Ν.Α.Τ.. Στον κωδικοποιημένο αυτό νόμο ορίζονται μεταξύ άλλων τα εξής: Άρθρο 1: "Αι κατωτέρω αναφερόμεναι εκφράσεις... έχουσι... την καθ' εκάστη τούτων αναφερομένην έννοιαν:... Απολύτως ανίκανος: Ο ισοβίως ανίκανος προς άσκησιν οιουδήποτε επαγγέλματος. Απόλυτος ανικανότης: Η ισόβιος ανικανότης η μη επιτρέπουσα την άσκησιν οιουδήποτε επαγγέλματος. Σχετικώς ανίκανος: Ο ισοβίως ανίκανος προς άσκησιν μόνον του ναυτικού επαγγέλματος. Σχετική ανικανότης: Η ισόβιος ανικανότης η μη επιτρέπουσα την άσκησιν του ναυτικού επαγγέλματος μόνον....". Άρθρο 14:"... 4.

Χορηγείται σύνταξις ατυχήματος: Α) Εις ναυτικόν καθιστάμενον απολύτως ή σχετικώς ανίκανον, συνεπεία ατυχήματος επελθόντος εν τη ναυτική εργασία ή προκληθέντος εξ αφορμής ταύτης..." Άρθρο 27: "1. Περί της ενεστώσης ανικανότητος ησφαλισμένου... αιτούντος παροχήν αποφαίνεται πρωτοβαθμίως τριμελής Υγειονομική Επιτροπή... 2. Επί πάσης αμφισβητήσεως αφορώσης την κατά την προηγουμένην παράγραφον απόφασιν της Πρωτοβαθμίου Υγειονομικής Επιτροπής επιτρέπεται η προσφυγή ενώπιον Δευτεροβαθμίου τοιαύτης, ης η απόφασις θεωρείται οριστική...". Κατά την έννοια των παραπάνω διατάξεων χορηγείται σύνταξη σε ναυτικό που καθίσταται απολύτως ή σχετικώς ανίκανος συνεπεία ατυχήματος που επήλθε κατά την εκτέλεση ή εξ αφορμής της ναυτικής εργασίας, ως τέτοιο ατύχημα θεωρείται και η νόσος που προκλήθηκε ή, αν προϋπήρχε, εκδηλώθηκε ή επιδεινώθηκε από βίαιο συμβάν ή λόγω της εκτελέσεως της ναυτικής εργασίας κάτω από συνθήκες μη κανονικές και εξαιρετικές, οι οποίες υπήρξαν η κύρια αφορμή για την εκδήλωση ή ανάπτυξη της νόσου ή την επιδείνωσή της. Τέτοιες συνθήκες υπάρχουν και στην περίπτωση που δεν δόθηκε στο ναυτικό που ασθένησε κατά τη διάρκεια του πλου η δυνατότητα πλήρους περιθάψεως, τόσο από την άποψη της έγκαιρης και επακριβούς διαγνώσεως της νόσου, όσο και από την άποψη της έγκαιρης ενάρξεως της κατάλληλης θεραπευτικής αγωγής, με αποτέλεσμα να επιδεινωθεί η κατάσταση της υγείας του, όπως συμβαίνει στην περίπτωση που ο ασθενής ναυτικός εγκαταλείπεται σε λιμάνι της αλλοδαπής χωρίς την παροχή της παραπάνω βοήθειας. Εξ άλλου, οι προαναφερθείσες υγειονομικές επιτροπές είναι αποκλειστικώς αρμόδιες να αποφαινούνται από ιατρική άποψη περί της ικανότητας του ασφαλισμένου να εργασθεί, καθώς και περί της υπάρξεως ή μη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της ανικανότητας που διαπιστώθηκε και επί του ατυχήματος υπό την ως άνω έννοια. Ειδικότερα, οι επιτροπές αυτές αποφαινούνται περί το αν εκδηλώθηκε η επιδεινώθηκε προϋπάρχουσα διαθεσική νόσος σε σχέση με το βίαιο συμβάν ή με τις συνθήκες της ναυτικής εργασίας, οι οποίες κρίθηκαν στη συγκεκριμένη περίπτωση ως ασυνήθεις και εξαιρετικές από τα ασφαλιστικά όργανα του Ταμείου ή τα επιλαμβανόμενα της υποθέσεως, μετά από άσκηση προσφυγής, τακτικά διοικητικά δικαστήρια. Οι γνωματεύσεις των εν λόγω επιτροπών, εφ' όσον είναι ειδικώς αιτιολογημένες, δεσμεύουν τα αρμόδια για την απονομή της

συντάξεως ασφαλιστικά όργανα του NAT, καθώς και τα ως άνω δικαστήρια. Τέλος, αν τα δικαστήρια αυτά κρίνουν ότι οι γνωματεύσεις των άνω επιτροπών δεν αιτιολογούνται ειδικώς, ως προς τα προαναφερθέντα ιατρικής φύσεως ζητήματα, έχουν δύο δυνατότητες: είτε να ακυρώσουν τη σχετική απόφαση του αρμόδιου ασφαλιστικού οργάνου του NAT, έτσι ώστε η υπόθεση να καταστεί εκ νέου εκκρεμής ενώπιόν του, είτε να ζητήσουν την έκδοση νέας αιτιολογημένης γνωματεύσεως της αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής, αναπέμποντας εκ νέου την υπόθεση σ' αυτήν.

Επειδή από την αναιρεσιβαλομένη απόφαση σε συνδυασμό με την 1935/1985 προδικαστική απόφαση του Διοικ. Πρωτοδ. Πειραιώς, προκύπτουν τα ακόλουθα: Ο αναιρεσίβλητος ναυτολογήθηκε ως μάγειρος στο συμβεβλημένο με το NAT πλοίο "Valmont" την 1-10-1971. Στις 15-11-1971 αποβιβάστηκε στο λιμάνι Eilat του Ισραήλ και δεν επέστρεψε στο πλοίο, για το λόγο δε τούτο χαρακτηρίστηκε από τον πλοίαρχο ως δραπέτης. Πριν από την παραπάνω ναυτολόγησή του ο αναιρεσίβλητος είχε ασθενήσει από νευρικό κλονισμό όταν υπηρετούσε άλλο πλοίο και νοσηλεύτηκε σε κλινική κατά τα χρονικά διαστήματα από 22-5-1971 μέχρι 10-8-1971 και από 14-1-1974 μέχρι 6-5-1974 πάσχοντας από παρανοϊκή ψύχωση. Στις 19-8-1972 ζήτησε με αίτησή του από το NAT σύνταξη λόγω ναυτικού εργατικού ατυχήματος. Η Α/θμια Υγειον. Επιτροπή του NAT, στην οποία ο αναιρεσίβλητος παραπέμφθηκε, έκρινε με την 384/1976 γνωμάτευσή της ότι αυτός έπασχε από σχιζοφρένεια παρανοϊκής μορφής, ότι ήταν απολύτως και διαρκώς ανάικος για το ναυτικό επάγγελμα με ποσοστό αναπηρίας 100% και ότι η πάθησή του είχε σχέση με τις δυσμενείς γενικά συνθήκες της ναυτικής του υπηρεσίας και της υπηρεσίας του στο πλοίο "Valmont". Στη συνέχεια ο αναιρεσίβλητος παραπέμφθηκε στη Δ/βαθμια Υγειον. Επιτροπή του NAT, η οποία έκρινε με την 119/1977 γνωμάτευσή της ότι αυτός έπασχε από σχιζοφρένεια παρανοϊκής μορφής και ότι δεν υπήρχε αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της παθήσεως και της ναυτικής του υπηρεσίας στο πιο πάνω πλοίο, επειδή η πάθησή του προϋπήρχε. Κατόπιν τούτων, το ΔΣ του NAT με την 199/1977 απόφασή του απέρριψε το αίτημα του αναιρεσιβλήτου να χαρακτηριστεί η πάθησή του ως ναυτικό εργατικό ατύχημα. Ο αναιρεσίβλητος υπέβαλε αίτηση αναθεωρήσεως της αποφάσεως αυτής ενώπιον της Αναθ. Επιτροπής του NAT, η οποία μετά τη διενέργεια συμπληρωματικής

ανακρίσεως, απέρριψε την αίτησή του με την 5/19-3-1981 απόφασή της, με το αιτιολογικό ότι η πάθηση του αναιρεσιβλήτου δεν ήταν απότοκος της ναυτικής του εργασίας και δεν υπήρχε αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της παθήσεως αυτής και της εργασίας του στο προαναφερθέν πλοίο, εφ' όσον η πάθηση προϋπήρχε. Κατά της τελευταίας αυτής αποφάσεως ο αναιρεσίβλητος άσκησε προσφυγή. Με αυτήν ισχυρίστηκε ότι, ναι μεν η πάθησή του προϋπήρχε, δεδομένου ότι αυτός ναυτολογήθηκε μόλις εξήλθε από την ψυχιατρική κλινική, οι συνθήκες όμως κάτω από τις οποίες εργαζόταν, καθώς και το γεγονός ότι, μόλις επανεκδηλώθηκε η πάθησή του, εγκαταλείφθηκε στο λιμάνι Eilat χωρίς άμεση νοσηλεία, υπήρξαν η κύρια αιτία της επιδεινώσεώς της. Το Διοικ. Πρωτ. Πειραιώς εξέδωσε την 1935/1985 προδικαστική του απόφαση, σε εκτέλεση της οποίας η Δ/θμια Υγειον. Επιτροπή του NAT γνωμάτευσε ότι αν ο αναιρεσίβλητος πράγματι εγκαταλείφθηκε στο πιο πάνω λιμάνι, η κατάσταση της υγείας του επιδεινώθηκε (12/1986 γνωμάτευση).

Με βάση τα ανωτέρω το δικαστήριο δέχτηκε τα εξής: Η άρνηση του αναιρεσιβλήτου να επιβιβαστεί πάλι στο πλοίο μετά από μία συνηθισμένη έξοδο με το υπόλοιπο πλήρωμα δεν ήταν συμπεριφορά υγιούς ατόμου, αλλά οφειλόταν προφανώς στις συνθήκες διαταράξεως των ψυχικών του λειτουργιών, εξ αιτίας της προϋπάρχουσας νοσηρής καταστάσεώς του. Ο πλοίαρχος όμως, αντί να αντιληφθεί έγκαιρα τη σοβαρότητα της περιπτώσεώς του και να την αντιμετωπίσει κατάλληλα με την παροχή άμεσης περιθάλψεως τον άφησε στο πιο πάνω λιμάνι και τον κήρυξε δραπέτη. Εξ άλλου, δεν προέκυψε ότι ο πράκτορας του πλοίου έκανε οποιαδήποτε ενέργεια για την παροχή σ' αυτόν κάποιας ιατρικής ή φαρμακευτικής βοήθειας. Τέλος, κανείς ούτε και η πλοιοκτήτρια εταιρία γνώριζε κάτι για την τύχη του μετά το παραπάνω περιστατικό ή για τον τρόπο που επέστρεψε στην Ελλάδα. Κατόπιν τούτων το δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο αναιρεσίβλητος πράγματι εγκαταλείφθηκε από τον πλοίαρχο στο παραπάνω λιμάνι της αλλοδαπής, τόσο δε ο τελευταίος, όσο και ο πράκτορας του πλοίου δεν αντιλήφθηκαν τη σοβαρότητα της καταστάσεώς του, ούτε μερίμνησαν για να του παρασχεθεί οποιαδήποτε ιατρική συνδρομή. Το γεγονός αυτό της εγκαταλείψεώς του αποτέλεσε πρόσφορη αιτία της περαιτέρω επιδεινώσεως της νόσου του, η οποία κατέληξε στην απόλυτη αναπηρία του. Εν όψει όλων των ανωτέρω το δικαστήριο δέχτηκε την προσφυγή του αναιρεσίβλητου,

ακύρωσε την προσβληθείσα 5/19-3-1981 απόφαση της Αναθ. Επιτροπής του NAT και αναγνώρισε σ' αυτόν δικαίωμα συνταξιοδότησεως λόγω ναυτικού εργατικού ατυχήματος.

Επειδή η προσβαλλομένη απόφαση, στηριζόμενη αφενός στην ανέλεγκτη κατ' αναίρεση κρίση του δικαστηρίου της ουσίας ότι τόσο ο πλοίαρχος όσο και ο πράκτορας του πλοίου δεν ενήργησαν προκειμένου να παρασχεθεί οποιαδήποτε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στον αναιρεσίβλητο, ο οποίος εγκαταλείφθηκε στο λιμάνι Eilat και αφετέρου στη 12/1986 γνωμάτευση της Β/θμίου υγειονομικής επιτροπής του NAT, κατά την οποία αν η εγκατάλειψη αυτή έλαβε χώρα, προκάλεσε επιδείνωση στην προϋπάρχουσα ασθένεια του αναιρεσιβλήτου και η οποία, σύμφωνα με τα εκτεθέντα, ήταν δεσμευτική για το δικαστήριο, αιτιολογείται νομίμως και επαρκώς. Συνεπώς, τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα με την κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα, κατά το μέρος δε που πλήττουν ευθέως την ως άνω κρίση του δικαστηρίου, ως απαράδεκτα. Αλυσίτελως προβάλλει τέλος το αναιρεσεϊόν Ταμείο ότι ο αναιρεσίβλητος εργαζόταν στο πλοίο κάτω από κανονικές συνθήκες εργασίας, εφ' όσον το δικαστήριο δεν στηρίχθηκε στο δεδομένο αυτό προκειμένου να εκφέρει την κρίση του.